

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-4-130 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 07-85/1035-397
Karar Tarihi : 8.11.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : M.Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN,
Mehmet Akif ERSİN, Dr. Mustafa ATEŞ

B. RAPORTÖRLER : M. Haluk ARI, Fatma ÇELİK

C.ŞİKAYETÇİ : Av. Hasan ALTUN
Karanfil Sok. No:4/12 Kızılay Ankara

D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN

Metro Turizm Seyahat Organizasyon ve Ticaret A.Ş.
Temsilcisi: Av. N. Korhan ŞENGÜN, Av. Rahşan S. DANIŞ
Bahariye Cad., Arayıcıbaşı Sok. İpek Apt. No:10/17 Kadıköy İstanbul

Safkar Safran Otobüs İşletmesi Tefik Yılmaz ve Ortakları
Temsilcisi: Av. Emrullah ÜNAL
Nafiz Gürman Mah. Ahmet Kutsi Tecer Cad. No:13 Bozkurt Apt. K: 4 D: 8 Merter
İstanbul

Ankara Güven Turizm Şehirlerarası ve Uluslararası Taşımacılık San. Tic. Ltd. Şti.
İskitler Cad. No: 10 İskitler Ankara

Karabük Güven İnşaat Madencilik Akar. Taş. İth. İhr. Tic. San. Ltd. Şti.
Temsilcisi: Av. Emrullah ÜNAL
Nafiz Gürman Mah. Ahmet Kutsi Tecer Cad. No:13 Bozkurt Apt. Kat: 4 D: 8
Merter İstanbul

Anadolu Petrol ve Turizm Seyahat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Temsilcisi: Av. Yasemin ÖNDER
Büyük İstanbul Otogarı Yönetim Binası K: 2 Bayrampaşa İstanbul

Avrupa Turizm Seyahat İnşaat San. ve Tic. A.Ş.
AŞTİ No: 15 Söğütözü Ankara

E. DOSYA KONUSU : Karabük ilinde faaliyet gösteren şehirlerarası otobüs firmalarının aralarında anlaşarak yolcu taşıma ücretlerini belirlemek

suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunu ihlal ettikleri iddiası.

G- DOSYA EVRELERİ:

Kurum kayıtlarına 13.7.2006 tarih, 4749 sayı ile giren şikayet dilekçesi üzerine hazırlanan 11.8.2006 tarih, 2006-4-129/İİ.06.CA sayılı ilk inceleme raporu doğrultusunda alınan 24.8.2006 tarih, 06-59/777-M sayılı Rekabet Kurulu Kararı üzerine Önaraştırma başlatılmıştır.

Yapılan Önaraştırmanın ardından hazırlanan 20.10.2006 tarih ve 2006-4-129/ÖA-06-MHA sayılı Önaraştırma Raporu 02.11.2006 tarihli Rekabet Kurulu toplantısında görüşülmüş ve 06-79/1017-M sayılı Kurul kararı uyarınca, Karabük ili otobüs ile yolcu taşımacılığı pazarında 4054 sayılı Kanun hükümlerinin ihlal edilip edilmediğinin belirlenmesi amacıyla soruşturma başlatılmıştır.

13.11.2006 tarihli Rekabet Kurumu yazısı ile hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslere soruşturma başlatıldığı ve 30 gün içinde ilk yazılı savunmalarını sunmaları gerektiği hususu bildirilmiş, bu bildirimden sonra Metro Turizm Seyahat Organizasyon ve Ticaret A.Ş. (Metro)'nun hazırladığı İlk Yazılı Savunma 18.12.2006 tarih ve 8628 sayı ile, Anadolu Petrol ve Turizm Seyahat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (Anadolu)'nun hazırladığı İlk Yazılı Savunma 15.12.2006 tarih ve 8612 sayı ile, Safkar Safran Otobüs İşletmesi Tefik Yılmaz ve Ortakları (Safran)'ın hazırladığı İlk Yazılı Savunma 18.12.2006 tarih ve 8629 sayı ile, Karabük Güven İnşaat Madencilik Akar. Taş. İth. İhr. Tic. San. Ltd. Şti. (Karabük Güven)'in hazırladığı İlk Yazılı Savunma 01.12.1006 tarih, 8197 sayı ile, Ankara Güven Turizm Şehirlerarası ve Uluslararası Taşımacılık San. Tic. Ltd. Şti. (Ankara Güven)'in hazırladığı İlk Yazılı Savunma 13.12.2006 tarih ve 8551 sayı ile ve Avrupa Turizm Seyahat İnşaat San. ve Tic. A.Ş. (Avrupa Turizm)'nin hazırladığı İlk Yazılı Savunma 21.12.2006 tarihinde 8720 sayı ile süresi içinde Rekabet Kurumu'na intikal etmiştir.

Soruşturma Heyetinin süre uzatma talebi 4054 sayılı Kanun'un 43/1. maddesi gereğince Rekabet Kurulu'nun 30.4.2007 tarih 07-36/371-M sayılı kararında uygun görülerek soruşturmanın süresinin bitiminden itibaren iki ay uzatılmasına karar verilmiştir. Soruşturma Heyeti'nce, hakkında Soruşturma açılan tarafların Soruşturma konusu eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilip edilmediğine ilişkin olarak hazırlanan 02.7.2007 tarih, SR/07-15 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45. maddesi uyarınca Rekabet Kurulu'nun tüm üyeleri ile ilgili taraflara 3.7.2007 tarihinde tebliğ edilmiş; soruşturma taraflarından 30 gün içerisinde ikinci yazılı savunmalarını göndermeleri talep edilmiştir.

Hakkında Soruşturma yürütülen teşebbüslerin süresi içinde hazırladığı İkinci Yazılı Savunmalar 2.8.2007 tarih 5170, 5172, 5180, 5181 sayı ve 6.8.2007 tarih 5315, 5316 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. İkinci Yazılı Savunmalara ilişkin Soruşturma Heyetinin değerlendirmelerini içeren Ek Görüş Raporu

20.8.2007 tarihinde hazırlanmış, Kanun'un 45. maddesi uyarınca Rekabet Kurulu'nun tüm üyeleri ile soruşturma tarafı teşebbüslere 22.8.2007 tarihinde tebliğ edilmiştir. Taraflardan Safran ile Karabük Güven'in Ek Görüş Raporuna cevap dilekçesi 20.9.2007 tarih ve 6281 ve 6282 sayı ile; Metro ve Anadolu'nun Ek Görüş Raporuna cevap dilekçesi 21.9.2007 tarih ve 6304 ve 6305 sayı ile Kurumumuza intikal etmiştir. Ankara Güven ile Avrupa Turizm Ek Görüş Raporuna cevap vermemişlerdir. Tarafların Ek Görüş Cevaplarında yer verilen hususlar ile bunlara dair Soruşturma Heyeti görüşü 26.9.2007 tarihinde Rekabet Kurulu'nun bilgisine sunulmuş, 4.10.2007 tarih, 07-77/918-M sayılı Rekabet Kurulu Kararı ile 6.11.2007 tarihinde Sözlü Savunma Toplantısı yapılmasına karar verilmiştir. Son olarak taraflar Kanun'un 47. maddesi 4. fıkrası uyarınca Sözlü Savunma Toplantısında kullanacakları ispat vasıtalarını 26.10.2007 tarih 6995, 6996 ve 6997 sayı, 30.10.2007 tarih 7031, 7032 sayı ile Kurum kayıtlarına giren dilekçeleriyle Rekabet Kurulu'nun bilgisine sunmuşlardır.

6.11.2007 tarihinde hakkında soruşturma yürütülen tarafların temsilcilerinin katılımıyla Sözlü Savunma Toplantısı yapılmış toplantıya katılanlar iddia ve savunmalarını bir defa da sözlü olarak dile getirmiştir.

Rekabet Kurulu 6.11.2007 tarihinde yapılan ilk oylama sonucunda karar yeter sayısının oluşmaması nedeniyle 8.11.2007 tarihinde 4054 sayılı Kanun'un 51. maddesinde belirtilen şekilde yeniden toplanarak nihai kararını vermiştir.

H- RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:

Raportörler tarafından,

- Anadolu, Metro'nun acentesi olduğundan, soruşturma konusu bakımından 4054 sayılı Kanun anlamında teşebbüs niteliğini haiz olmadığı;
- Karabük Güven'in ilgili pazarda faaliyetinin olmaması nedeniyle hakkında ceza verilmesine yer olmadığı;
- Ankara Güven, Avrupa Turizm, Metro ve Safran'ın protokol yapmak suretiyle Karabük ili şehirler arası yolcu taşımacılığı pazarında rekabeti ihlal ettikleri ve bu nedenle haklarında ceza takdir edilmesi gerektiği,

görüşleri belirtilmiştir.

I- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Soruşturma Yapılan Teşebbüsler

I.1.1. Metro Turizm Seyahat Organizasyon ve Ticaret A. Ş. ve Anadolu Petrol ve Turizm Seyahat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Karabük ilinde Anadolu'nun acenteliği aracılığıyla faaliyette bulunan Metro, yolcu taşımacılığı sektöründe ülkemizin önde gelen firmalarından biridir. Zira Metro

gerek yaygın hizmet ağıyla pek çok noktaya ulaşması ve gerekse de hizmet standardizasyonu ile kabul görmüş ve sektörün önde gelen firmalarından biri olmuştur. Metro Karabük'teki faaliyetine 1996 yılında Anadolu'ya acentelik vererek başlamıştır. Diğer yandan Karabük ilinde Metro Turizmin acentesi olarak faaliyette bulunan Anadolu 11.2.1998 tarih, 4479 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi kayıtlarına göre Ali İhsan Biçer ve Mustafa Biçer'in eşit hisse ile ortak oldukları 80.000 YTL sermaye ile kurulmuş bir limited şirkettir. Anadolu'nun faaliyet konuları ham ve işlenmiş petrol ürünleri alım, satım, ithal ve ihracı, şehirlerarası ve uluslar arası otobüs işletmeciliği, seyahat acenteliği, turizm ve turizm yatırımcılığı ithalat ve ihracat işleri, karayolu ile şehirlerarası ve milletler arası yolcu taşıma işleri yapmak olarak belirtilmiştir.

Metro firması, Karabük ili başlangıçlı Ankara, İstanbul, İzmir, Konya ve Rize olmak üzere toplam beş güzergâhta faaliyetlerini sürdürmektedir.

I.1.2. Safkar Safran Otobüs İşletmesi Tefik Yılmaz ve Ortakları

Safkar Safran Otobüs İşletmesi ticaret unvanlı şirket üç yıldır faaliyet göstermekte olup Tefik YILMAZ, Mehmet YILMAZ ve Avni YILMAZ'ın ortak oldukları bir adi şirkettir. Önaraştırma safhasında Safran Tefik YILMAZ ve Levent BİÇER'in ortaklığında iken soruşturma evresinde Levent BİÇER'in ortaklıktan ayrıldığı anlaşılmıştır. Safran'ın 4'ü firmaya ait olmak üzere işlettiği toplam 13 otobüs bulunmaktadır.

Safran İstanbul, Ankara ve Bursa güzergâhlarında taşımacılık yapmaktadır. Ayrıca Safran başta Has Turizm olmak üzere çeşitli şirketlerin de acenteliğini yürütmektedir.

I.1.3. Karabük Güven Turizm İnşaat Madencilik Akaryakıt Taşımacılık İth. İhr. Tic. San. Ltd. Şti.

Sivas merkezli olan ve Sivas Ticaret Sicil Memurluğu'na 9032 sicil numarasıyla kayıtlı bulunan Karabük Güven 22.11.2001 tarihinde Öz Sivaslılar Turizm İnşaat Madencilik Akaryakıt Taşımacılık İth. İhr. Tic. San. Ltd. Şti.'nin ticaret unvanını değiştirmesiyle ortaya çıkmıştır. Karabük Güven soruşturma evresinde ise şirket devri geçirerek 11.5.2007 tarihli "Limited Şirket Hisse Devri Sözleşmesi"ne göre Metin ORET, Engin YILMAZ ve Durmuş BİÇER'in ortaklığındaki bir şirket konumuna gelmiştir.

Karabük Güven önce Ankara hattındaki faaliyetine son vererek sadece İstanbul hattında yolcu taşımacılığı yapmaya başlamış, soruşturmanın devam eden aşamasında ise şirket yeni ortakların kontrolüne geçinceye kadar taşımacılık faaliyetine ara vermiştir.

I.1.4. Ankara Güven Turizm Şehirlerarası ve Uluslararası Taşımacılık Sanayi Ticaret Ltd. Şti.

23.8.2005 tarih, 6374 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'ne göre Ankara merkezli Ankara Güven Kemal İNCİ, Abdülnasır AYDOĞDU ve Remzi ARAS'ın eşit hisseler ile sahip oldukları ve başlıca faaliyet alanı turizm, taşımacılık ve acentelik olan bir limited şirkettir. Ticaret Sicil kayıtlarına ve İmza sirkülerine göre şirketin müdürü ve yetkili temsilcisi Kemal İNCİ ve Abdülnasır AYDOĞDU'dur.

Soruşturma evresinde raportörlerce yapılan yerinde incelemede Ankara Güven'in hem kendi adına Karabük-Ankara ve Kastamonu-Ankara güzergâhlarında taşımacılık yaptığı hem de Avrupa Turizm'e iki adet otobüs kiralamak suretiyle yolcu taşımacılığı faaliyetini yürüttüğü anlaşılmıştır.

Ayrıca "Güven" ticaret unvanının birkaç otobüs işletmesi tarafından kullanılması nedeniyle doğan kargaşanın önlenmesi ve ortaya çıkan marka ihlalinin giderilmesi amacıyla "Güven" markasının tescilli hak sahibinin açtığı marka ihlalinin önlenmesi davası sonucunda Ankara Güven ticari unvanını değiştirmiştir. 4.4.2007 tarih, 6780 sayılı Ticaret Sicili Gazetesinde yer alan ilana göre Ankara Güven "Avrupa Şehirlerarası Taşımacılık Motorlu Araçlar Turizm San. Tic. Ltd. Şti." unvanını almış ve şirket merkezi de değiştirilmiştir.

I.1.5. Avrupa Turizm Seyahat İnşaat Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi

09.10.1989 tarih, 2374 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'ne göre Avrupa Turizm faaliyetine 1989 yılında başlamıştır. 22.6.2006 tarih, 6583 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'ne göre şirketin Yönetim Kurulu Başkanı Metin EMRELLİ'dir.

Avrupa Turizm hâlihazırda Ankara merkezli yolcu taşımacılığı faaliyetini Karabük, Zonguldak ve Çankırı güzergâhlarında yürütmektedir. Avrupa Turizm'in işlettiği araçlardan beşi firmaya ait olarak şirket sermayesine dahildir. İşletilmekte olan toplam yirmi araç bulunmaktadır ve bunlardan iki adedi de Ankara Güven firmasından kiralanmıştır. Yukarıda da ifade edildiği üzere Avrupa Turizm, Karabük'te Karabük Güven ve Ankara Güven firmaları ile aynı yazıhaneyi paylaşmaktadır.

I.2 Yapılan İnceleme ve Tespitler

I.2.1. Protokol

Şikâyet konusu Karabük merkezli otobüs firmalarının aralarında anlaşarak fiyat belirlediklerine ilişkin olarak, teşebbüslerin aralarında yaptıkları aşağıda metni sunulan "Protokol" şikâyet dilekçesi ekinde kurum kayıtlarına girmiş fakat yerinde inceleme esnasında bu protokole ulaşılamamıştır.

07-85/1035-397

TARAFLAR: 1-Metro Turizm Otobüs İşletmesi Adına Ali İhsan Biçer
2-Safran Turizm Otobüs İşletmesi Adına Mehmet Yılmaz
3-Avrupa Turizm Otobüs İşletmesi Adına Nasır Aydoğan
4-Güven Turizm Otobüs İşletmesi Adına Ömer Yaprak

KONU : Karabük şehirlerarası otobüs terminalinde uzun zamandır süre gelen yıkıcı rekabetin önlenmesi, hareket saatlerinin ve sefer saatlerinin ayarlanması, zor durumda olan otobüsçü esnafının çalışma ve yaşam standartlarının yükseltilmesi.

ŞARTLAR : 1- Tüm firmalar ulaştırma bakanlığı tarafından yayınlanan taban fiyat yönetmeliğine uyacaklardır. Fiyat rekabetine girerek taban fiyattan düşük bilet kesilmeyecektir. Düşük bilet kesen firma bilet başı 250,00 YTL cezayı ödeyecektir.

2-Her firma dokümanı aşağıda gösterilen sefer sayılarına riayet edeceklerdir. İlave seferler yolcu yoğunluğuna göre sıra ile yapılacaktır.

3-Firmalar herhangi bir yere yeni hat açmak isterse diğer firma yetkililerinin fikrini alacak, uygun görülürse yeni hat açabileceklerdir. Karabük terminal yazıhanelerinin yönetimi Ali İhsan BİÇER de olacak, Karabük yazıhanelerinin ilave sefer yapması, sıralarının kontrolü, listelerin ve biletlerin kontrolünü yapmaktan Hasan BÜYÜKTEPE sorumlu olacak. Ucuz bilet kesen personel ya da kesilmesini isteyen müdür işten uzaklaştırılacaktır.

4-Tüm yazıhaneler kendi masraflarını kendi ödeyecektir. Jet Turizm sahibi Yusuf ULUSOY 5 no'lu yazıhaneye firma yetkililerine haber vermeden firma getirmeyecek aksi halde sorumlusu Nasır AYDOĞAN olacaktır.

SEFER SAYILARI Ankara'ya Avrupa Turizm 4, Safran Turizm 4, Güven Turizm 4, Metro Turizm 5 seferi gidiş ve dönüş olarak yapacaklardır.

SEFER SAATLERİ

KARABÜK-ANKARA

METRO	GÜVEN	AVRUPA	SAFRAN
5.30	5.30	5.30	5.30
7.00	6.00	10.00	8.00
9.00	12.00	15.00	11.00
13.00	17.00	18.15	14.00
18.15			

ANKARA-KARABÜK

METRO	GÜVEN	AVRUPA	SAFRAN
7.30	11.15	8.30	9.30
10.30	15.30	14.15	13.15
12.15	17.30	16.45	15.00
16.00	20.30	19.15	18.15
18.30"			

I.2.2. Bilet Fiyatları

Protokolde adı geçen teşebbüslerden önaraştırma evresinde elde edilen Karabük Ankara güzergâhlı bilet örneklerine göre fiyatlar aşağıdaki gibidir:

Metro		Safran		Avrupa Turizm	
Tarih	Ücret	Tarih	Ücret	Tarih	Ücret
1.4.2006	11.50	29, 30.4.2006	12	1, 6, 12, 24,30.4.2006	12
6, 12. 4.2006	12	14, 28.5.2006	12	1, 6, 7, 12, 24, 30.5.2006	12
6, 12, 24, 30.5.2006	12	20, 21, 24.6.2006	12	2, 6, 7, 12, 24.6.2006	12
1, 6, 12, 24, 30.6.2006	12	3.7.2006	15	30.6.2006	15
30.6.2006	15	27.7.2006	15	1, 6, 7, 12, 24, 30.7.2006	15
1, 6, 12, 24, 30.7.2006	15	1.8.2006	15	1, 6, 7, 12, 24, 30.8.2006	15
1, 6, 12, 24, 30.8.2006	15	19.8.2006	15	1, 6, 7, 12, 24, 30.9.2006	15
3, 4, 16, 22.9.2006	15				
6, 24.9.2006	15				
<i>Karabük Güven</i>		<i>Ankara Güven</i>			
Tarih	Ücret	Tarih	Ücret		
1, 6, 12, .4.2006	11.50	1, 6, 12, 24,30.7.2006	15		
24, 30.4.2006	12	1, 6, 7, 12, 24, 30.8.2006	15		
1, 6, 7, 12, 24, 30.5.2006	12	2, 6, 7, 12, 24.9.2006	15		
1, 6, 7, 12, 24.6.2006	12				
30.6.2006	15				
1.7.2006	15				

Soruşturma evresinde elde edilen bilet örneklerine ve Soruşturma Heyetince yapılan görüşmelerde ulaşılan bilgilere göre ise Metro, Safran, Avrupa Turizm ve Ankara Güven'in Ankara için bilet fiyatları 17 YTL, İstanbul için bilet fiyatları ise 28 YTL olarak uygulanmaktadır. Yusuf ULUSOY tarafından işletilen Jet Turizm Ankara-Karabük biletini 12-15 YTL aralığında, yine aynı şahıs tarafından acenteliği yürütülen Lider Turizm İstanbul istikameti için biletlerini 20-25 YTL aralığından satışa sunmaktadır. Bu bilgilere göre bilet fiyatlarının en son seviyesi aşağıdaki gibidir:

Firma Adı	Ankara Bilet Fiyatı (YTL)	İstanbul Bilet Fiyatı(YTL)
Metro Turizm (26.06.2007)	17	28
Safran Safran(26.06.2007)	17	28
Ankara Güven (Sefer Düzenlememiştir)		
Karabük Güven (Sefer Düzenlememiştir)		
Avrupa Turizm (25-27.6.2007)	17	-
Jet Turizm(26.06.2007)	12-15	-
Lider Turizm(26.06.2007)	-	20-25

I.3. İlgili Pazar

I.3.1. İlgili Ürün Pazarı

Başvuru konusu ve haklarında soruşturma yürütülen tarafların faaliyetleri dikkate alınarak, ilgili ürün pazarı “otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarı” olarak tespit edilmiştir.

I.3.2.İlgili Coğrafi Pazar

Başvuru konusu uygulamanın taraflarının Karabük ilinde faaliyet göstermeleri ve ilgili kanun ve yönetmeliklerdeki sınırlamalar nedeniyle ilgili coğrafi pazar, “Karabük ili” olarak kabul edilmiştir.

I.4. Hakkında Soruşturma Yürüten Tarafların Savunması ve Savunmaların Değerlendirilmesi

I.4.1. Metro Turizm Seyahat Organizasyon ve Ticaret Anonim Şirketi'nin Savunması

Metro Turizm vekili tarafından yapılan savunmalarda, usule ilişkin olarak özetle;

- Kurumun hangi bilgi ve bulgulardan hareketle soruşturma açılmasına karar verdiğinin belli olmadığı, bu anlamda ilk İnceleme Raporu, Öneri Raporu, bilgi tutanakları ve elde edilmiş her türlü delilin kendilerine tebliğ edilmesi gerektiği,
- Yeterli bilgi gönderilmemiş olması nedeniyle savunma haklarının kısıtlanmış olduğu,
- Karşı oy gerekçelerinin kendilerine tebliğ edilmemiş olmasının da bir usul eksikliği olduğu

öne sürülmüştür

Esasa ilişkin olarak ise, soruşturma açılmasına mesnet iddianın aksine ne kendilerinin ne de acentelerinin fiyat tespiti konulu bir protokole taraf olmadıkları, Metro'nun yerel ölçekte fiyat tespitinde bulunamayacağı, ilgili pazar oligopolistik yapıda olduğu için fiyat paralelliklerinin olağan karşılanması gerektiği, böyle bir protokol var olsa idi dahi acentelerine 30.6.2006 tarihinde Beşiktaş 11. Noterliği kanalıyla gönderdikleri ihtarname nedeniyle kendilerinin sorumluluktan kurtulduğu iddia edilmiştir.

Metro'nun soruşturma dosyası hakkındaki bilgi talebi 7.12.2006 tarih, 8336 sayı ile Kurum kayıtlarına giren dilekçede de yer almış, bu talebe karşılık 8.12.2006 tarih, 1054 sayılı cevabi yazımızda “soruşturma güvenliğinin aksini gerektirmesi, bilgi ve belge taleplerinin Soruşturma Raporu'nun tebliği aşamasında karşılanabileceği” ifade edilmiştir. Karşı oy gerekçesi soruşturma açılmasına dair karar metni içinde “dosya mevcudu bilgi ve belgeler çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı” ifadesi ile belirtilmiş olup karar metninde yer alan

bu açıklama dışında taraflara tebliğ edilmesi gereken başka bir karşı oy yazısı bulunmamaktadır.

Esasa ilişkin olarak Metro'nun fiyat anlaşması içeren bir protokol konusunda bilgisinin bulunmadığı, ayrıca Karabük ili merkezli şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında az sayıda aktörün bulunması ve pazardaki teşebbüslerin maliyet yapılarının az çok benzerlikler göstermesi nedeniyle fiyatlar konusunda pazarın yapısından kaynaklanan bir benzerlik olabileceği yönündeki savunmalar muteber kabul edilmiştir. Buna karşılık Metro'nun, acentesi olan Anadolu'nun yapmış olduğu işlemlerden dolayı sorumluluğu bulunmadığı yönündeki savunması acentenin müvekkilinden bağımsız hareket edemeyeceği, dolayısıyla da teşebbüs niteliğinin haiz olmaması nedeniyle kabul edilmemiştir.

I.4.2. Anadolu Petrol Turizm ve Seyahat Ltd. Şti.'nin Savunması

Anadolu tarafından hazırlanan savunmada savunma yapabilmelerine olanak tanıyacak yeterlilikte bilgi gönderilmediği, bu durumun savunma haklarını kısıtladığı iddia edilmiştir. Soruşturma açılmaması yönünde karşı oy kullanan Kurul üyelerinin kimlikleri ile karşı oy gerekçelerinin kendilerine gönderilmemesinin de hukuka aykırı olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca Anadolu'nun Metro ile olan acentelik ilişkisi çerçevesinde fiyat ve zaman tarifelerinin belirlemeye yetkili olduğu ancak bu yetkisini kullanırken 4054 sayılı Kanun'u ihlal edecek nitelikte bir eylem içine girmediği savunması dile getirilmiştir.

Taraflara soruşturma evresi boyunca soruşturma güvenliğini tehlikeye sokmayacak ölçüde ve savunma yapabilmelerine olanak tanıyacak miktarda bilgi verilmiş olduğundan bu yöndeki savunma kabul edilmemiştir. Ayrıca soruşturma açılmasına dair karar metni içinde "dosya mevcudu bilgi ve belgeler çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı" ifadesi ile karşı oy gerekçesi belirtilmiş olup karar metninde yer alan bu açıklama dışında taraflara tebliğ edilmesi gereken başka bir karşı oy yazısı bulunmamaktadır. Esasa ilişkin olarak fiyat tespitinde Anadolu'nun söz sahibi olduğu, müvekkil konumundaki Metro'nun müdahalesinin olamayacağı yönündeki savunma ise yürütülen faaliyette kontrol yetkisinin Metro'da olması nedeniyle kabul edilmemiştir.

I.4.3. Safkar Safran Otobüs İşletmesi'nin Savunması

Savunmada özetle soruşturma kararından başka yapılan incelemelere ait rapor, şikayet dilekçeleri ile konuyla ilgili diğer evrakın kendilerine gönderilmesi gerektiği, aynı şekilde karşı oy gerekçelerinin kendilerine gönderilmemesinin de savunma haklarını kısıtladığı öne sürülmüş, konunun esasına dair ise var olduğu öne sürülen protokol hakkında şirketlerinin bilgisi bulunmadığı, protokolde imzalarının da olmadığı hususlarına yer verilmiştir.

Usule ilişkin olarak getirilen savunmalar yukarıda açıklanan gerekçelerle geçerli görülmemiş ancak esasa ilişkin olarak getirilen savunma Safran'ın bir protokol dahilinde fiyatlarını artırdığına dair yeterli delil bulunmadığından kabul edilmiştir.

I.4.4. Karabük Güven Turizm İnşaat Madencilik Akaryakıt Taşımacılık İth. İhr. Tic. San. Ltd. Şti.'nin İlk Yazılı Savunması

Karabük Güven'in savunmasında kendilerine tebliğ edilen şikayet konuları ile firmalarının bir ilgisinin bulunmadığı belirtilmiştir.

Karabük Güven'in soruşturma döneminde ilgili pazardaki faaliyetine ara vermiş olması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal olarak nitelendirilecek bir faaliyetinin bulunamayacağı kabul edilmiştir.

I.4.5. Ankara Güven Turizm Şehirlerarası ve Uluslararası Taşımacılık Sanayi Ticaret Ltd. Şti.'nin İlk Yazılı Savunması

Ankara Güven tarafından hazırlanan savunmada firmanın anılan protokol hakkında bir bilgisinin bulunmadığı, söz konusu protokole firmalarının adının dahi geçmediği belirtilmiştir. Ankara Güven'in savunması bir protokol dahilinde fiyatlarını artırdığına dair yeterli delil bulunmadığından kabul edilmiştir.

I.4.6. Avrupa Turizm Seyahat İnşaat Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'nin İlk Yazılı Savunması

Avrupa adına Yönetim Kurulu Başkanı Metin EMRELLİ, anılan protokol ile şirketlerinin bir ilgisinin bulunmadığını, protokole şirketlerinin adının geçtiği fakat şirket yetkilisinin imzasının bulunmadığını, Avrupa Turizm'in fiyatlarını protokole göre değil Ulaştırma Bakanlığı talimatları ve taban ücret tarifesine göre belirlediği savunmasında dile getirilmiştir. Avrupa'nın savunması bir protokol dahilinde fiyatlarını artırdığına dair yeterli delil bulunmadığından kabul edilmiştir.

J. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

Soruşturma tarafı teşebbüslerin eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmediği hususundan önce Metro ile Anadolu arasındaki ilişki ve sorumluluk dağılımı belirlenmelidir. Bilindiği gibi acenteler daima müvekkilleri hesabına iş yaparlar. Acentelerin yapacağı işlemlerden doğan hak ve borçlar müvekkillerine aittir. Türk Ticaret Kanunu'nun acentelik hakkındaki düzenlemelere ilişkin 116–134. maddeleri incelendiğinde acentelerin müstakil hareket edemeyeceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, acente niteliğinde faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişilerin müvekkillerinin talimatları ve onların menfaatleri doğrultusunda iş görmeleri kanundan doğan bir yükümlülük olup, hareket serbestileri sınırlı olan acentelerin bağımsız hareket edebilen kişiler karşısında belirleyici olma özellikleri yoktur. Bu çerçevede Metro'nun henüz Rekabet Kurumu incelemesinin başlamadığı bir tarih olan 30.6.2006'da Beşiktaş 11. Noterliği kanalıyla Anadolu'yu gönderdiği ihtarname sorumluluğun tamamen Anadolu'ya geçmesi sonucunu doğurmayacaktır. Zira tarafların faaliyetleri bakımından Anadolu belirleyici bir etkide bulunma yetkisini haiz değildir. Bu bağlamda örnek vermek gerekirse, Anadolu bilet fiyatlarına ilişkin olarak Ulaştırma Bakanlığı'ndan tek başına tarife alamayacağı gibi, maliyetlere ilişkin de müdahalede

bulunamayacaktır. Yolcu taşımacılığı faaliyetine ilişkin tüm esaslı kar ve zarar Metro'ya aittir ve Anadolu herhangi bir riske katlanmaksızın sadece komisyon olarak gelir elde etmektedir. Bu hususlar itibarıyla, 4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinde ifadesini bulan teşebbüs tanımının unsurlarına Anadolu haiz değildir, dolayısıyla Anadolu'nun faaliyetinden bu sığata haiz olan Metro sorumlu tutulması gerekmektedir.

Taraflardan Karabük Güven'in durumu ise Soruşturma döneminde faaliyetine ara vermiş olması ve kontrolünün el değiştirmesi nedeniyle diğer soruşturma taraflarından farklılık taşımaktadır. Karabük Güven soruşturma konusu ihlal iddiaları nedeniyle sorumlu tutulmamıştır. Zira soruşturma konusu fiyat artışları ile ilgili bir iradesi veya müdahalesi bulunmamıştır ve ilgili pazardaki faaliyeti de durdurulmuştur.

Soruşturma konusunun genel olarak değerlendirilmesine gelince; 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi ile teşebbüslerin bir araya gelmek suretiyle rekabeti kısıtlayıcı faaliyetlerde bulunmaları yasaklanmıştır. Kanun'un 4. maddesinin ilk fıkrasında "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.*" denilmek suretiyle genel bir yasak getirilmiştir. Bu maddenin ilgili hollere ilişkin örneklerinin yer aldığı ikinci fıkrasının (a) bendinde ise "*Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi*", (b) bendinde "*Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü*", (c) bendinde ise "*Mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi*" örneklenen yasak davranışlar arasında yer almaktadır.

Soruşturma konusuna bakıldığında birden fazla teşebbüsün bir araya gelmek suretiyle 4. madde kapsamında rekabeti kısıtlayıp kısıtlamadıklarının belirlenmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda Karabük-Ankara ve Karabük-İstanbul güzergâhlarında faaliyet gösteren teşebbüsler olan Safran, Avrupa Turizm, Ankara Güven ve Metro Turizm'in yolcu taşıma fiyatlarını koordineli olarak belirlediklerine yönelik tespitlerin değerlendirilmesi gerekmektedir. Tarafların Ankara ve İstanbul güzergahlarında uyguladıkları fiyatlar bakımından tam bir uyum olduğu belirlenememekle birlikte, bir ölçüye kadar benzerlik bulunmaktadır. Ne var ki bu benzerliğin az sayıda aktörün bulunduğu oligopolistik yapıdaki pazarlarda ortaya çıkması, piyasa yapısının doğal bir sonucu olarak kabul edilmektedir. Bu tür pazarlarda aktörler arasındaki koordinasyonun tespit edilemediği durumlarda fiyat paralelliklerinin rekabet ihlali olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Soruşturma tarafı teşebbüslerin fiyatlarını ve zaman tarifelerini anlaşarak veya uyumlu eylem içine girerek belirlediklerine dair yeterli delil bulunmadığından eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğinin kabul edilmesine olanak bulunmamaktadır.

07-85/1035-397

K- SONUÇ

1. a) Karabük Güven İnşaat Madencilik Akar. Taş. İth. İhr. Tic. San. Ltd. Şti.'nin ilgili pazarda faaliyetinin olmaması,

b) Anadolu Petrol ve Turizm Seyahat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin Metro Turizm Seyahat Organizasyon ve Ticaret A.Ş.'nin acentesi olması ve 4054 sayılı Kanun anlamında teşebbüs niteliğini taşıması,

nedenleriyle adı geçenler hakkında karar verilmesine yer olmadığına OYBİRLİĞİ ile,

2. Ankara Güven Turizm Şehirlerarası ve Uluslararası Taşımacılık San. Tic. Ltd. Şti., Avrupa Turizm Seyahat İnşaat San. ve Tic. A.Ş., Metro Turizm Seyahat Organizasyon ve Ticaret A.Ş., Safkar Safran Otobüs İşletmesi Tevfik YILMAZ ve Ortakları'nın Karabük merkezli şehirlerarası otobüsle yolcu taşımacılığı pazarında fiyat tespit etmek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine dair yeterli delilin mevcut olmaması nedeniyle adı geçen şirketlere idari para cezası verilmesine yer olmadığına OYÇOKLUĞU ile,

yargı yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.

**(8.11.2007 tarihli, 07-85/1035-397 sayılı Rekabet Kurul Kararı'na)
KARŞI OY GEREKÇESİ**

Karabük İlinde faaliyet gösteren şehirlerarası otobüs firmalarının aralarında anlaşarak yolcu taşıma ücretlerini belirlemeleri suretiyle 4054 sayılı Kanunu ihlal ettikleri iddiası ile açılan soruşturma sonucunda alınan Kurul kararının 2. maddesine aşağıda zikredilen nedenlerden dolayı iştirak edilememiştir.

Soruşturma Raporunda; şikayet dilekçesi ile birlikte gönderilen “Protokol” başlıklı belgenin yapılan yerinde incelemelerde aslının veya fotokopisinin taraflarda bulunmadığı, tarafların da aralarında böyle bir protokol yaptıklarını kabul etmedikleri belirtilmektedir. Kurul, haklarında soruşturma yürütülen teşebbüslerin Kanununun 4. maddesini ihlal ettiklerine dair *yeterli delilin mevcut olmaması* nedeniyle idari para cezası verilmesine yer olmadığına karar vermiştir.

Oysa, Soruşturma Raporu eklerinde bulunan ve Metro Turizm Seyahat Organizasyon ve Ticaret A.Ş.’nin Karabük acentesi Anadolu Petrol ve Turizm Seyahat Ltd.Şti.’ne keşide ettiği ihtarnamede; soruşturma taraflarınca imzalanan “Protokol”e atıfta bulunularak talimatları olmaksızın bu protokolün imzalanmasını ana firma olarak kabul etmedikleri ifade edilmektedir. Bu ihtarnameden aslında böyle bir protokolün varlığı ve keşide edenin de bu protokolü gördüğü anlaşılmaktadır. Şöyle ki; soruşturmaya muhatap taraflardan Abdülnasır Aydoğdu’nun ismi yanlışlıkla “Protokol”de Nasır Aydoğan şeklinde yazılmış, aynı yanlışlık İhtarnamede de yer almıştır. Bu tespitlerden aslında böyle bir protokol metninin mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Keza, tarafların uyguladıkları ücretlerin de “Protokol”de üzerinde mutabakata varılan miktarlarla uyumlu olduğu ayrıca Soruşturma Raporu’nun tespitleri arasındadır.

Bütün bu veriler karşısında, Kanun’un 4. maddesini ihlal ettiklerine dair yeterli delil bulunmadığına ilişkin Kurul çoğunluğunun görüşüne katılmam mümkün olamamıştır.

Mehmet Akif ERSİN
Kurul Üyesi

Rekabet Kurulu'nun 8.11.2007 tarih ve 07-85/1035-397 Sayılı Kararına

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karabük ilinde faaliyet gösteren şehirlerarası otobüs firmalarından bir kısmının anlaşarak yolcu taşıma ücretlerini belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanunu ihlal ettikleri şeklindeki şikâyet üzerine yapılan soruşturma sonucunda Kurul üyelerinin ekseriyetiyle alınan Kararın 2. maddesine aşağıdaki gerekçe ile katılmıyorum.

Kararın anılan maddesinde soruşturma dosyası münderecatında bulunan delillerin taraf teşebbüslere ceza verilmesi için yeterli olmadığından bahisle idari para cezasıyla cezalandırmalarına yer olmadığı ifade edilmiştir.

Oysa şikâyet dilekçesine ekli "Protokol" başlıklı metin, bu protokolde adı geçen otobüs firmalarının yaz sezonundaki yoğunluktan faydalanmak amacıyla bilet fiyatlarını belirlediklerini ve protokolde öngörülen kararlara uyulmaması halinde yaptırım uygulanmasının karara bağlandığını göstermektedir. Söz konusu Protokol; Metro, Güven, Avrupa ve Safran Otobüs firmalarına ait olduğu anlaşılan kaşeler ile mühürlenerek bu firma yetkileri veya temsilcileri tarafından imza altına alınmıştır.

Bilindiği gibi 4054 sayılı kanunun 4. maddesi belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti bozma ya da kısıtlama amacı taşıyan bu etkiyi doğuran veya doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar ve uyumlu eylemleri yasaklamaktadır. Taraflar arasında imzalanmış bulunan Protokol tam da bu maddede tanımlanmış olan hukuka aykırı eylemin somut bir örneği niteliğindedir. Tarafların bu belgeden haberdar olmadıklarını ve bunun kendilerini bağlamadığı şeklindeki savunmaları, aralarında böyle bir anlaşmanın yapılmadığını kanıtlamaz. Çünkü 4054 sayılı Kanunun 4. maddesi anlamında bir anlaşmanın varlığı kanıtlamak için noter tasdikli bir belgenin ibrazı gerekmediği gibi yazılı bir metne dahi ihtiyaç yoktur. Hatta hukukun genel ilkelerine (medeni hukuk veya borçlar hukuku) göre geçerli olmayan bir sözleşme bile Kanunun 4. maddesi anlamında bir anlaşma niteliğini taşır.

Dahası, kanun koyucu, ortada yazılı veya sözlü bir anlaşma olmasa bile, tarafların rekabeti ihlal edici nitelik taşıyan aynı istikametteki fiillerini, yani uyumlu eylemleri dahi yasaklamaktadır. Zira rekabet hukuku bakımından bir anlaşmanın mevcut olup-olmadığında temel gösterge, işletmelerin faaliyetlerini yürütürken kendilerini diğer teşebbüslerin davranışlarından özgür hissedip-hissetmedikleridir.

Buna göre, bir teşebbüs hareketlerinde kendini özgür hissetmiyor ve diğer bir teşebbüs veya teşebbüsler gibi hareket etmek durumunda olduğunu kabul ediyor ve buna göre davranıyorsa, diğer bir ifadeyle diğer teşebbüslerle “uyumlu hareket etme” ihtiyacı duyuyorsa, bu davranışının gerekçesini rasyonel gerekçelerle kanıtlayamadığı takdirde, ortada rekabete aykırı bir fiilin bulunduğu izahtan varestedir.

Soruşturma raporunda yer alan bilgi ve belgeler Ankara Güven Turizm, Metro Seyahat, Avrupa Turizm Seyahat ve Safkar Safran Otobüs İşletmesi Tevfik Yılmaz ve Ortakları adlı teşebbüslerin, otobüs yolcu ücretlerini belirlemek amacıyla yaptıkları protokol ile aralarında anlaşıklarını ve bunu yaptırma da bağlayarak yazılı bir anlaşmaya dönüştürdüklerini göstermektedir.

Yazılı protokol bir an için yok farz edilse bile, tarafların yolcu bileti ücretlerinde 2006 ve 2007 yıllarının yaz aylarında zam yapmış oldukları dikkate alındığında, yukarıda ifade edildiği şekilde, uyumlu eylem içinde oldukları ve bu suretle 5054 sayılı Kanun hükümlerine aykırı davrandıklarının kabulü gerekir. Uyumlu eylemlerinin kısa sürmüş olması, hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir unsur sayılamaz. İhlalin uzun bir zamana yayılmamış olması, eylemi suç olmaktan çıkarmaz; bu durum sadece uygulanacak cezanın tayininde göz önünde bulundurulacak bir husus olarak nazara alınır.

Somut olayda tarafların aynı dönemde (2006 ve 2007 yaz aylarında) paralel bir biçimde bilet satış fiyatlarını arttırmalarını petrol fiyatlarındaki artışa bağlamaları da, uyumlu eylem içinde bulunmadıklarını açıklamaya yeter rasyonellikte bir gerekçe sayılmaz.

Bu nedenlerle, yapılan soruşturma neticesinde 5054 sayılı Kanununun 4. maddesine muhalefet ettikleri tespitine yer verilen mezkûr teşebbüslerin asgari nispette de olsa cezalandırılmaları gerektiği, bunun için dosyada

07-85/1035-397

bulunan belgelerin yeterli olduğu düşünce ve kanaati ile Kararın 2. maddesine ilişkin olarak çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Dr. Mustafa ATEŞ
Kurulu Üyesi